

Vroegmoderne tijd

In april 1550 protesteerde het stadsbestuur van Antwerpen tegen een verordening van Karel V. In deze verordening stond dat het drukken en bezitten van ketterse boeken en het bijwonen van ketterse bijeenkomsten met de dood moest worden bestraft. Het stadsbestuur vreesde dat de economie van Antwerpen zou lijden onder deze maatregelen. Het onderhandelde succesvol met de vertegenwoordiger van Karel V over een meer gematigde verordening waarin "onze kooplieden en ingezetenen zouden blijven bij hun oude vrijheden en voordelen".

2p **8** Geef aan:

- dat het stadsbestuur uitging van particularisme, en
- waarom het stadsbestuur verwachtte dat de economie van Antwerpen zou lijden onder de verordening van Karel V.

In de zeventiende eeuw werden 'rariteitenkabinetten' populair, waarin verzamelingen van natuurhistorische objecten en curiosa (wonderbaarlijke objecten) werden tentoongesteld. Buitenlandse bezoekers verbaasden zich erover dat in de Republiek de meeste rariteitenkabinetten het eigendom waren van burgers.

2p **9** Verklaar deze verbazing van de buitenlandse bezoekers, waarbij je je antwoord ondersteunt met een kenmerkend aspect uit die tijd.

Gebruik bron 4.

Uit deze beschrijving blijkt het rationalisme van Descartes.

2p **10** Leg dit uit.

Enkele gegevens over migranten die in de zeventiende eeuw uit Duitse gebieden naar de Republiek kwamen:

- 1 In de eerste helft van de zeventiende eeuw werden veel Duitse migranten als soldaat in het leger van de Republiek aangenomen, waarbij de voorkeur uitging naar calvinisten.
- 2 In de tweede helft van de zeventiende eeuw werkten veel Duitse migranten bij de groeiende oorlogsvloot van de Republiek.

3p **11** Geef een politiek-militaire verklaring voor:

- het vertrekken van migranten uit juist het Heilige Roomse Rijk in de eerste helft van de zeventiende eeuw, en
- de voorkeur voor calvinisten als soldaat in het leger van de Republiek in de eerste helft van de zeventiende eeuw, en
- de groei van de oorlogsvloot van de Republiek in de tweede helft van de zeventiende eeuw.

Gebruik bron 5.

Een interpretatie:

Met deze penning wil het bestuur van Leiden een propagandaboodschap overbrengen.

- 3p 12 Ondersteun deze interpretatie door:
- zonder bron aan te geven wat het belang van het jaagpad voor Leiden is, en
 - met bron uit te leggen welke politieke propagandaboodschap door het bestuur van Leiden wordt overgebracht.

Gebruik bron 6.

Je concludeert dat Roland met de oprichting van het Louvre verlichte idealen nastreeft.

- 4p 13 Toon dit aan voor twee Verlichtingsidealén, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de brief.

Moderne tijd

Twee gegevens over de oorlog waarin Griekenland vecht om onafhankelijk te worden van het Ottomaanse (Turkse) Rijk:

- 1 In 1824 stond in een Amerikaanse krant: "Er wordt gezegd 'de Grieken zijn verdeeld!' Maar het lijkt mij dat ze wel een band moeten hebben, wat het hen mogelijk maakt Turkije al meer dan vijf jaar te weerstaan."
- 2 Verschillende beroemde Britse auteurs besloten persoonlijk mee te vechten met de Grieken, omdat zij "hartstochtelijk wilden strijden voor de vrijheid van Griekenland, de bakermat van de beschaving."

- 3p 14 Licht beide gegevens toe door:
- bij het eerste gegeven uit te leggen van welk nationalistisch uitgangspunt de krant uitging, en
 - bij het tweede gegeven aan te geven bij welke negentiende-eeuwse literaire stroming het motief van de auteurs om te vechten past.

Gebruik bron 7.

Oliver Twist wordt meteen na publicatie een bestseller.

Twee onderzoeksgebieden van een studie naar armoede in Groot-Brittannië in de negentiende eeuw:

- 1 De leefomstandigheden van kinderen in de werkhuizen.
 - 2 De groeiende aandacht voor de sociale kwestie in Groot-Brittannië.
- De onderzoeker concludeert dat de bron **minder** bruikbaar is voor het eerste onderzoeksgebied en **meer** bruikbaar voor het tweede onderzoeksgebied.

- 4p 15 Leg voor beide conclusies apart deze redenering uit.